

**Antik Kaynaklar Işığında Tarih Boyunca
TRALLEIS’TE DEVLET İDARESİ**

**STATE ADMINISTRATION IN TRALLEIS
Throughout History in the Light of Ancient Sources**

Hüseyin ÜRETEN

ARTİKEL AKADEMİ: 410

Antik Kaynaklar Işığında Tarih Boyunca TRALLEIS'TE DEVLET İDARESİ
STATE ADMINISTRATION IN TRALLEIS Throughout History in the Light of
Ancient Sources

Prof. Dr. Hüseyin ÜRETEN

ISBN 978-625-5674-50-0

Birinci Basım Şubat - 2026

Kapak uygulama: Artikel Akademi

Ofset Hazırlık: Artikel Akademi

Baskı ve Cilt: Uzunist Dijital Matbaa Anonim Şirketi
Akçaburgaz Mah.1584.Sk.No:21 / Esenyurt - İSTANBUL

Matbaa Sertifika No: 68922

Artikel Akademi bir Karadeniz Kitap Ltd. Şti. markasıdır.

©Karadeniz Kitap - 2026

Akademik etik kurallara
bağlı kalınarak yapılacak olan alıntılar ve tanıtım maksadıyla yapılacak
olan kısa alıntılar dışında, yazılı izni alınmadan, tümünün veya bir
kısımının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla, basımı, yayımı,
kopyalanması, çoğaltımı veya dağıtımı yapılamaz.

KARADENİZ KİTAP LTD. ŞTİ.

Koşuyolu Mah. Mehmet Akfan Sok. No:67/3 Kadıköy-İstanbul

Tel: 0 216 428 06 54 // 0530 076 94 90

Yayıncı Sertifika No: 19708
mail: info@artikelakademi.com
www.artikelakademi.com

**Antik Kaynaklar Işığında Tarih Boyunca
TRALLEIS’TE DEVLET İDARESİ**

Prof. Dr. Hüseyin ÜRETEN

**STATE ADMINISTRATION IN TRALLEIS
Throughout History in the Light of Ancient Sources**

Editör:

Nuriye KÜLAHLI

İÇİNDEKİLER

Öz.....	7
Giriş.....	9
I. TRALLEİS ANTİK KENTİ.....	11
I.1. Tralleis Antik Kenti'nin Coğrafi Konumu.....	11
I.2. Tralleis Antik Kenti'nin Tarihsel Süreçte Aldığı İsimler.....	12
II. TRALLEİS ANTİK KENTİ'NİN SİYASİ TARİHİ VE DEVLET İDARESİ.....	15
II.1. Tralleis Antik Kenti'nin Yazıdan Önceki ve İÖ 2. Binyıldaki Dönemi: İÖ 6. - 5. Yüzyıla Kadar	16
II.2. Tralleis Antik Kenti'nin Lydia, Pers ve Makedonia Dönemleri	22
II.3. Tralleis Antik Kenti'nin Pergamon Krallığı/Attaloslar Dönemi	32
II.4. Tralleis Antik Kenti'nin Pontos Krallığı/Mithradates Dönemi	42
II.5. Tralleis Antik Kenti'nin Roma Dönemi	45
DEĞERLENDİRME	58
KAYNAKÇA.....	69
YAZAR HAKKINDA.....	142

ÖZ

Sanki doğa Batı Anadolu'nun zengin ve güçlü kentlerin bir ülkesi olacağını belirlemiş gibi görünüyor. Mükemmel limanlar, nehir vadilerinden içeriye doğru giden yollar ve büyük doğal zenginlik; tümü birden bölgedeki kentlerin gelişimine katkıda bulunmuştur. Bu olanakların insanları çekeceği ise gerçektir.

Bu cümleden hareketle, biz çalışmamızda Batı Anadolu'nun klasik dönemdeki üç ana bölgesinden biri olan Karia'da zengin bir tarihi sürece sahip olan Tralleis'i değerlendireceğiz.

Tralleis, antik kaynaklardan da öğrenildiği üzere, yakın çevresini kapsayan Büyük Menderes ovası ve sahip olduğu verimli toprakları, uygun iklim koşulları yanında su ve ulaşım kolaylıklarıyla tarih öncesi çağlardan başlayarak günümüze kadar birçok insanlar için uygun bir yerleşim yeri olmuştur. Bununla birlikte krallıklardan satraplıklara ve hatta uyruk bir kent devletine kadar çeşitli yönetim organizasyonlarına da sahne olmuştur.

Kökene bilinmemekle birlikte Tralleis, beşinci yüzyılda oldukça önemli bir yer olmuştur; çünkü İÖ 400'de bir Sparta ordusunun saldırısına karşı koya-bilmiştir. Dördüncü yüzyılın ortasında ise bir tür kamu örgütüne sahip olmuş olabilir. İÖ 334'te Büyük İskender geldiğinde, kent yurttaşları gönüllü olarak teslim olmuşlardır. Fakat Antigonos'a 313'teki Karia'yı fethi sırasında karşı koyduklarında, bölgenin doğal gücü bile kenti kuşatmayla ele geçirilmekten kurtaramamıştır.

Seleukosların yönetimi altında "Tralleis" yeniden "Seleuceia" diye isimlendirilmiş ve bu dönemde kendisine özgü bronz sikkeler çıkarabilmiştir. Üçüncü yüzyılın sonunda, III. Antiokhos kente bazı ayrıcalıklar belki de ismen bir bağımsızlık bağışlamıştır. Bundan dolayı kent doğal olarak Antiokhos'u Roma'ya karşı desteklemiştir. Bunun sonucu olarak 189'da Scipio'ya teslim olduktan sonra uyruk bir kent olarak II. Eumenes'e verilmiştir. Tekrardan eski ismi "Tralleis"i alan kent, burada bir kraliyet konutu inşa eden Pergamon krallarının yönetimi altında parlamış ve bunların egemenliği altında kent, kendisine ait bir hükümete sahip olmuştur.

Birinci yüzyılda ise bir zenginlik ve kültür merkezi olarak çok iyi tanınmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Tralleis, Seleuceia, Attaloslar, Asya Eyaleti.*

“μετὰ δὲ Μαγνησίαν ἢ ἐπὶ Τράλλεις ἐστὶν ὁδὸς ἐν ἀριστερᾷ μὲν τὴν Μεσσηνίαν ἔχουσιν, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὁδῷ καὶ ἐν δεξιᾷ τὸ Μαιάνδρου πεδῖον, Λυδῶν ἅμα καὶ Καρῶν νεμομένων καὶ Ἰώνων Μιλησίων τε καὶ Μυησίων, ἔτι δὲ Αἰολέων τῶν ἐν Μαγνησίᾳ: ὁ δ’ αὐτὸς τρόπος τῆς τοποθεσίας καὶ μέχρι Νύσης καὶ Ἀντιοχείας. ἵδρυται δ’ ἢ μὲν τῶν Τραλλιανῶν πόλις ἐπὶ τραπεζίου τινὸς ἄκραν ἔχοντος ἐρυμνῆν: καὶ τὰ κύκλῳ δ’ ἱκανῶς εὐερκῇ: συνοικεῖται δὲ καλῶς εἴ τις ἄλλη τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ὑπὸ εὐπόρων ἀνθρώπων, καὶ αἰετίνες ἐξ αὐτῆς εἰσιν οἱ πρωτεύοντες κατὰ τὴν ἐπαρχίαν, οὓς Ἀσιάρχας καλοῦσιν: ὧν Πυθόδωρος τε ἦν, ἀνὴρ Νυσαεὺς τὸ ἐξ ἀρχῆς, ἐκεῖσε δὲ μεταβεβηκὼς διὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἐν τῇ πρὸς Πομπήιον φιλίᾳ διαπρέπων μετ’ ὀλίγων: περιεβέβλητο δὲ καὶ οὐσίαν βασιλικὴν πλειόνων ἢ δισχιλίων ταλάντων, ἦν ὑπὸ Καίσαρος τοῦ θεοῦ πραθεῖσαν διὰ τὴν πρὸς Πομπήιον φιλίαν ἐξωνησάμενος οὐχ ἥττω τοῖς παισὶ κατέλιπε: τούτου δ’ ἐστὶ θυγάτηρ Πυθοδωρὶς ἢ νῦν βασιλεύουσα ἐν τῷ Πόντῳ, περὶ ἧς εἰρήκαμεν. οὗτός τε δὴ καθ’ ἡμᾶς ἦκμασε καὶ Μηνόδωρος, ἀνὴρ λόγιος καὶ ἄλλως σεμνὸς καὶ βαρὺς, ἔχων τὴν ἱερωσύνην τοῦ Διὸς τοῦ Λαρισαίου: κατεστασιάσθη δ’ ὑπὸ τῶν Δομετίου τοῦ Ἀηνοβάρβου φίλων, καὶ ἀνεῖλεν αὐτὸν ἐκεῖνος ὡς ἀφιστάντα τὸ ναυτικόν, πιστεύσας τοῖς ἐνδειξαμένοις. ἐγένοντο δὲ καὶ ῥήτορες ἐπιφανεῖς Διονυσοκλῆς τε καὶ μετὰ ταῦτα Δάμασος ὁ σκόμβρος. κτίσμα δὲ φασιν εἶναι τὰς Τράλλεις Ἀργείων καὶ τινῶν Θρακῶν Τραλλίων, ἀφ’ ὧν τοῦνομα. τυραννηθῆναι δ’ ὀλίγον συνέπεσε χρόνον τὴν πόλιν ὑπὸ τῶν Κρατίππου παίδων κατὰ τὰ Μιθριδατικά.”

Strabon, *Geographika*, XIV.1.42

STATE ADMINISTRATION IN TRALLEIS
Throughout History in the Light of Ancient Sources

CONTENTS

ABSTRACT.....	77
INTRODUCTION.....	78
I. THE ANCIENT CITY TRALLEIS	80
I.1. Geographical Location of the Ancient City Tralleis.....	80
I.2. The Names of Tralleis Ancient City Throughout History.....	82
II. THE POLITICAL HISTORY AND STATE ADMINISTRATION OF ANCIENT TRALLEIS.....	85
II.1. The Pre-Written and 2nd Millennium BC Period of the Ancient City Tralleis: From the 6th to the 5th Century BC.....	86
II.2. The Ancient City of Tralleis During the Lydia, Persian, and Macedonian Periods.....	92
II.3. The Ancient City of Tralleis During the Pergamon Kingdom/Attalid Period.....	101
II.4. The Ancient City of Tralleis During the Kingdom of Pontus/Mithridatic Period.....	111
II.5. The Roman Period of the Ancient City of Tralleis.....	115
EVALUATION.....	128
BIBLIOGRAPHY.....	139
ABOUT THE WRITER.....	144

ABSTRACT

It seems as if nature has determined that Western Anatolia will be a land of rich and powerful cities. Excellent harbours, inland routes through river valleys and great natural wealth; all contributed to the development of cities in the region. It is true that these opportunities will attract people.

Based on this sentence, in our study, we will evaluate Tralleis, which has a rich historical process in Caria, one of the three main regions of Western Anatolia in the classical period.

As it is learned from ancient sources, Tralleis has been a suitable settlement for many people, starting from prehistoric times to the present day, with the Great Meandros Plain covering its immediate surroundings and its fertile lands, suitable climatic conditions as well as water and transportation facilities. However, it has also been the scene of various administrative organizations from kingdoms to satrapies and even a national city-state.

Although its origin is unknown, Tralleis became a very important place in the fifth century; because it was able to resist the attack of a Spartan army in 400 BC. When Alexander the Great arrived in 334 BC, the citizens of the city voluntarily surrendered. But when they resisted Antigonos during his conquest of Caria in 313, even the natural strength of the region could not save the city from being besieged.

Under the rule of the Seleucids, “Tralleis” was renamed “Seleuceia” and it was able to issue distinctive bronze coins in this period. At the end of the third century, Antiochus III. granted the city some privileges, perhaps an independence in name. Therefore, the city naturally supported Antiochus against Rome. As a result of this, after surrendering to Scipio in 189, as a city of nationality. given to Eumenes II.. The city, which took its old name “Tralleis” again, shone under the rule of the Pergamon kings who built a royal residence here, and under their rule, the city had a government of its own.

In the first century, it was well known as a center of wealth and culture.

Keywords: *Tralleis, Seleuceia, Attalids, Asia Province.*

Prof. Dr. Hüseyin ÜRETEN

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

Tarih Bölümü

Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı Başkanı

14 Ocak 1968’de Ankara’da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini adı geçen kentte tamamladı. Yükseköğretimini ise 1985-1989 öğretim yılında, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Eskiçağ Dilleri ve Kùltürleri Bölümü, Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda tamamladı.

1989-1990 yılları arasında yedek subay olarak askerlik görevini Urfa ve Mardin kentlerinde yaptı. 1990-1997 yıllarında, mezunu olduğu fakùltenin değışik idari birimlerinde memur olarak çalıştı. Özellikle fakùlte kùtùphanesinde görev yaptığı yıllarda akademiye dönerek lisansüstü eğitime başladı.

Bir başka deyişle, üniversite eğitiminden yaklaşık yedi yıl sonra yüksek lisans yapmak üzere akademiye geri döndü. 1997-1999 yıllarında Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı’ndan *“Hellenistik Dönem’ de Pergamon Krallığı ve Roma Devleti İle İlişkileri”* başlıklı yüksek lisans tezi ile mezun oldu. 2000-2003 yıllarında da yine aynı anabilim dalında *“Neşredilmiş Yazıtlar Işığında Hellenistik Dönem’de Pergamon Kenti Tanrı ve Kùltleri”* başlıklı doktora teziyle doktora eğitimini tamamladı.

Yüksek Lisans ve Doktora programlarına devam ettiğı 1997-2003 yılları arasında Ankara’da Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakùltesi, Fakùlte Kùtùphanesi’nde görev yapan ÜRETEN, 2004 yılında bu görevinden ayrılarak Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakùltesi Tarih Bölümü’nde Okutman olarak göreve başladı.

2004-2013 yılları arasında Yardımcı Doçent, 2013-2018 yıllarında Doçent, 2018 yılında da Profesör oldu.

Bölüm Başkanlığı, Anabilim Dalı Başkanlığı, Fakülte Yönetim Kurulu Üyeliği ve Üniversite Bilim Kurulu Üyeliği gibi çeşitli idari ve akademik görevlerde de bulunmuş olan Prof. Dr. Hüseyin ÜREten'in "*Tralleis Augustus Neokrati*", "*Kardeşim Quintus'a Mektuplar 1*", "*Kardeşim Quintus'a Mektuplar 2*" ve "*Hellenistik Dönem'de Pergamon Kenti Tanrı ve Kültleri*" isimli kitapları ile ulusal/uluslararası dergilerde yayınlanmış pek çok makalesi, tebliği ve ulusal/uluslararası yayınevlerinde yayımlanan kitaplarda bölüm yazarlığı vardır.

Hocamız aynı zamanda son yıllarda yetiştirdiği yüksek lisans öğrencilerinin başarıyla sundukları tezlerin de uluslararası statüdeki yayınevleri tarafından basılmasına ön ayak olmuş ve bu yayınlarda editörlük görevinde de bulunmuştur. Örneğin, 2023 yılı Kasım ayında Arkeoloji ve Sanat Yayınları'ndan "*Ephesos Kenti Tanrı ve Tanrıça Kültleri*" ile 2024 yılı Ocak ayında Bilgi Kültür ve Sanat Yayınları tarafından basılan "Roma'nın Sıra Dışı Bir İmparatoru: CLAUDIUS" isimli kitapların editörü olmuştur..

Prof. Dr. Hüseyin ÜREten, 2009 yılında Romanya'da, 2014 yılında ise Litvanya'da ERASMUS kapsamında ders verme etkinliklerinde bulunmuştur. Hocamız, 2013 yılında ise üç aylık YÖK Bursu ile Amerika'da Yahudi Din Okulu NAZARETH College'da araştırma ve incelemelerde de bulunmuştur.

Ülkemizin çeşitli üniversiteleri tarafından yayınlanmakta olan birçok uluslararası ve ulusal dergilerinde yayın kurulu üyeliği ile birlikte hakemlik görevlerini yürütmekte olan ÜREten, İngilizce dışında klasik Latince ve Hellence dillerini de bilmektedir. Prof. Dr. Hüseyin ÜREten, evli ve BAŞAR ÜREten ile EGE ÜREten adında iki erkek çocuk sahibidir.

Kendisi halen Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Tarih Bölümü Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı Başkanı olarak görev yapmakta olup Eski Anadolu, Eski Hellen ve Eski Roma Tarihi ile ilgili dersler vermektedir.